

Identity and Social Harms in Iran: A Meta-Analysis Study

Farshad Goudarzi

* Department of Social Sciences, Faculty of Humanities, Ayatollah Boroujerdi University, Boroujerd, Iran.
farshadgoudarzi262@gmail.com

Karamollah Javanmard

Assistant Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Humanities, Ayatollah Boroujerdi University, Boroujerd, Iran.
k.javanmard@abru.ac.ir

Received: 2025/11/12

Accepted: 2026/01/05

DOI:

10.22034/jpcs.2025.1284998.1429

ABSTRACT

The present study was conducted with the aim of using the statistical method of meta-analysis to examine the results of studies conducted on identity and social harms. In order to conduct the meta-analysis method, 41 studies conducted between 2011 and 2025 were collected. According to the criteria of meta-analysis, 23 of these studies that examined the relationship between identity and social harms and were published in reputable domestic scientific journals were selected. Each of these studies was conducted quantitatively and with a survey approach and had reliable measures. In examining the research findings, first, the assumptions of homogeneity and publication error of the selected studies were examined, and the findings indicate the inhomogeneity of the effect size and the lack of publication bias of the selected studies. Then, in the second step, the effect size coefficient was examined using CMA software. The results of this study show that the effect size or coefficient of influence of identity and social harms was 0.421, which, according to Cohen's interpretive system, was explained as medium to high. In general, the results of this study showed that identity has a medium to high influence on social harms.

Keywords: Iranian society, identity, meta-analysis, Social harms.

► **Citation (Vancouver):** Goudarzi F, Javanmard J, Identity and Social Harms in Iran: A Meta-Analysis Study. *Police Cultural Studies*, 2025; 12(3): 1-16.

► **Citation (APA):** Goudarzi, F. , Javanmard, J. (2025) Identity and Social Harms in Iran: A Meta-Analysis Study. *Police Cultural Studies*, 12(3), 1-16.

هویت و آسیب‌های اجتماعی در ایران؛ یک مطالعه فراتحلیل

چکیده

پژوهش حاضر با هدف استفاده از روش آماری فراتحلیل به بررسی نتایج مطالعات انجام‌شده در رابطه با هویت و آسیب‌های اجتماعی انجام شده است. به منظور انجام روش فراتحلیل، ۴۱ پژوهش که در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۴ صورت گرفته گردآوری شده که با توجه به معیارهای فراتحلیل، ۲۳ مورد از این مطالعات که رابطه بین هویت و آسیب‌های اجتماعی بررسی کرده و در فصلنامه‌های علمی معتبر داخلی منتشر شده‌اند، انتخاب شده است، هر کدام از این پژوهش‌ها به روش کمی و با رویکرد پیمایش صورت گرفته و دارای سنجه‌های پایا هستند. در بررسی یافته‌های پژوهش ابتدا، مفروضات همگنی و خطای انتشار مطالعات منتخب مورد بررسی قرار گرفته و یافته‌ها حکایت از عدم همگنی اندازه اثر و عدم سوگیری انتشار مطالعات منتخب دارد، سپس در گام دوم، ضریب اندازه اثر با استفاده از نرم افزار CMA مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که اندازه اثر یا ضریب تأثیر هویت و آسیب‌های اجتماعی برابر با ۰/۴۲۱ بوده که با توجه به نظام تفسیری کوهن، در حد متوسط رو به بالا تبیین شده و به طور کلی نتایج این پژوهش نشان داده است که هویت تأثیر متوسط رو به بالایی بر آسیب‌های اجتماعی دارند.

کلیدواژه‌ها: آسیب‌های اجتماعی، جامعه ایرانی، فراتحلیل، هویت.

فرشاد گودرزی

*استاد مدعو، گروه علوم اجتماعی،
دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آیت الله
بروجردی (ره)، بروجرد، ایران.
(نویسنده مسئول)
farshadgoudarzi262@gmail.com

کرم‌الله جوانمرد

استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده
علوم انسانی، دانشگاه آیت الله
بروجردی (ره)، بروجرد، ایران.
k.javanmard@abru.ac.ir

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۱-۱۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۱۵

شناسه دیجیتال (DOI):

10.22034/jpcs.2025.1284998.1429

◀ **استناد (ونکوور):** گودرزی ف، جوانمرد ک ا. هویت و آسیب‌های اجتماعی در ایران؛ یک مطالعه فراتحلیل. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۱۴۰۴؛ ۱۲(۳): ۱-۱۶.

◀ **استناد (APA):** گودرزی، ف.، جوانمرد، ک ا. (۱۴۰۴). هویت و آسیب‌های اجتماعی در ایران؛ یک مطالعه فراتحلیل. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۱۲(۳)، ۱-۱۶.

آسیب‌های اجتماعی یکی از مسائل چالش‌برانگیز جوامع امروزی هستند که تأثیرات منفی زیادی بر سلامت فردی و اجتماعی افراد دارند. این آسیب‌ها می‌توانند شامل انواع رفتارهای پرخطر مانند بزهکاری، اعتیاد، خودکشی، خشونت، و افسردگی باشند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که یکی از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند در پیشگیری از این آسیب‌ها مؤثر باشد، هویت فردی و اجتماعی است. هویت به‌عنوان درک فرد از خود و جایگاهش در جامعه، می‌تواند نقش محافظتی در برابر آسیب‌های اجتماعی ایفا کند و افرادی که هویت سالم‌تری دارند، در مواجهه با فشارهای اجتماعی و مشکلات روانی به‌طور مؤثرتری عمل می‌کنند (براون^۱، ۲۰۰۰: ۷۶۴).

هویت فردی و جمعی، به‌ویژه هویت‌های فرهنگی و اجتماعی که در هر جامعه‌ای شکل می‌گیرند، می‌توانند رفتارها، نگرش‌ها و واکنش‌های افراد را در برابر مسائل اجتماعی تعیین کنند. هویت از جمله مفاهیم اساسی در روانشناسی و جامعه‌شناسی است که به‌طور مستقیم بر رفتارهای فردی و اجتماعی افراد تأثیر می‌گذارد. هویت، به‌عنوان درک فرد از خود و جایگاهش در اجتماع، نقش مهمی در نحوه واکنش افراد به مسائل اجتماعی و چگونگی تعامل آن‌ها با دیگران دارد. در این میان، تحقیقات نشان داده‌اند که هویت‌های مثبت، هم‌راستا با ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، می‌توانند به‌عنوان عاملی برای پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی مانند بزهکاری، اعتیاد، خشونت و سایر مشکلات اجتماعی عمل کنند (اریکسون^۲، ۱۹۶۸: ۳۲). بنابراین، درک ارتباط بین هویت و آسیب‌های اجتماعی می‌تواند در طراحی برنامه‌های پیشگیری و درمانی مؤثر باشد. از آنجا که هویت می‌تواند به‌عنوان یک عامل محافظتی یا تهدیدکننده در برابر آسیب‌های اجتماعی عمل کند، ضروری است که نقش هویت در پیشگیری از این آسیب‌ها مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. در این راستا،

تقویت هویت اجتماعی مثبت و ارتقاء آن می‌تواند راه‌حلی برای کاهش آسیب‌های اجتماعی به‌ویژه در گروه‌های آسیب‌پذیر ارائه دهد (جیسور^۳، ۱۹۹۱: ۲۶).

تأثیر هویت بر پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در کشور ایران موضوعی است که ارتباط تنگاتنگی با مباحث فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی دارد. هویت فردی، اجتماعی، قومی و مذهبی در جوامع ایرانی می‌تواند نقش مهمی در شکل‌گیری رفتارهای اجتماعی و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی ایفا کند. ایران کشوری با تنوع فرهنگی و قومی است که در آن گروه‌های مختلف از اقوام فارس، لر، کرد، ترک، بلوچ و عرب زندگی می‌کنند. در شرایطی که هویت قومی تهدید یا نادیده گرفته شود، ممکن است این تهدیدها منجر به احساس بی‌هویتی، تبعیض و در نهایت بروز آسیب‌های اجتماعی همچون خشونت و بی‌عدالتی گردد. در این میان، تقویت هویت قومی و فرهنگی می‌تواند نقش مهمی در کاهش این آسیب‌ها ایفا کند. برای مثال، بررسی‌هایی نشان داده‌اند که اقوامی که فرهنگ و هویت خود را حفظ می‌کنند، کمتر در معرض آسیب‌هایی چون مهاجرت غیرقانونی، بزهکاری و اعتیاد قرار دارند.

تاکنون مطالعات متفاوتی در خصوص هویت و آسیب‌های اجتماعی در ایران صورت گرفته است. نتایج این مطالعات بر وجود رابطه هویت و آسیب‌های اجتماعی اشاره داشته است، به‌طوری که جمع‌بندی نتایج این مطالعات می‌تواند به ایجاد نگرشی دقیق و منسجم در نسبت با سبک‌زندگی و فرزندآوری در ایران کمک کند. بر این اساس، هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه هویت و آسیب‌های اجتماعی در ایران با بهره‌گیری از روش فراتحلیل و جمع‌بندی نتایج مطالعات پیشین در این حوزه پژوهشی است و قصد بر آن است که به این پرسش اساسی

پاسخ داده شود که هویت بر آسیب‌های اجتماعی در جامعه ایرانی تا چه میزان اثرگذار هستند؟

مبانی نظری

به اعتقاد کوپر^۱ در مراحلی که فراتحلیل از طریق آن انجام می‌شود، در بخش پیشینه پژوهش، بهتر است بیشتر به نظریاتی که به رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته در فراتحلیل اشاره دارد، پرداخته شود، تا مخاطب بتواند در ابتدا به درکی کلی از نظریات مهمی که در این حوزه وجود دارد، برسد (نیازی و دیگران، ۱۳۹۷: ۲۴۱). بر این اساس در این بخش از پژوهش، به نظریات مهم در حوزه رسانه و سبک زندگی پرداخته می‌شود و سپس به ارائه شاخص‌های مربوط به این دو مفهوم در پژوهش‌های گذشته اشاره می‌شود.

هویت

به اعتقاد داگلاس کلنر^۲ در جوامع سنتی، هویت تحت هیچ شرایطی در معرض تهاجم تنزل و تردیدی از طرف دیگری و طبعاً در معرض فروپاشی و نیستی قرار نمی‌گرفت. در این جماعت، هویت شخصی جریان استوار است، چرا که به مدد نظام‌های نقش‌های از پیش تعیین شده و به‌وسیله‌ی اسطوره‌های تاریخی تعریف و حمایت می‌گردد. بر طبق فرهنگ عامه مردم‌شناختی، در جوامع سنتی هویت هر شخص یک مقوله ثابت، از پیش تعیین شده و عاری از تناقض فرض می‌شود. در جوامع ابتدایی، مقوله‌ای چون هویت چندان پیچیده و مسأله‌سازی نبوده و اختلاف بنیادین بر سر آن وجود نداشته است و افراد در حوزه زیسته سنتی خود دچار بحران هویت نمی‌شدند و بر همین اساس نیازی به دگرگونی بنیادی در هویت فرد یا در نگرش خود به هویت یا در اجزاء و عناصر سازنده‌ی هویت خود احساس نمی‌کردند (نوذری، ۱۳۹۱: ۱۳۳).

بر اساس دیدگاه مکتب کنش متقابل نمادین^۳، هویت شخصی برخاسته از جامعه است و ارتباط لازمه زندگی اجتماعی است که مبتنی بر نمادها است. برداشت خود از فرد دارای دو بعد شناختی و عاطفی است و ساختار بیانگر رابطه میان هویت‌ها و تمایلات اجتماعی گوناگون فرد است (ریترز، ۱۳۹۴: ۲۸۰). یورگن هابرماس^۴ اندیشمند نسل آخر مکتب فرانکفورت معتقد است، تضادها و تعارض‌ها و بحران هویت موجود را حاصل فقدان آزادی و مشارکت حقیقی مردم در تعیین سرنوشت خودشان می‌داند (ربانی و رستگار، ۱۳۹۲: ۶). بحران در دستگاه نظری هابرماس به تغییرات در سطح نظام اشاره می‌کند و اگر این بحران در سطح یکپارچگی و انسجام اجتماعی رخ دهد، تهدیدی جدی برای هویت اجتماعی افراد است. از نظر وی یکپارچگی و مناسبات اجتماعی بین افراد باز می‌گردد و به تجربه‌ای توجه دارد که مردم از یکدیگر و خودشان دارند (کرایب، ۱۳۹۸: ۳۰۶).

آنتونی گیدنز^۵ بر مبنای دستگاه نظری خود که بر تلفیق عاملیت و ساختار تأکید دارد، به مقوله هویت نگاه می‌کند. از نظر گیدنز، هویت شخصی، هم زاینده‌ی نهادهای امروزی است و هم به این نهادها شکل می‌دهد. از این جهت خود مفهوم منفعلی نیست که صرفاً تحت تأثیر متغیرهای بیرونی باشد. به عقیده گیدنز خود و جامعه در محیطی جهانی با یکدیگر تعامل دارند. گیدنز با تأکید بر موضوع هویت و آگاهی، هویت را پدیده‌ای منظم می‌داند که مستلزم روایت معینی است. به عقیده گیدنز روایت خود باید صریح و بی‌اما و اگر باشد. به عقیده گیدنز در زندگی اجتماعی مدرن، هسته اصلی هویت شخصی مدرن را زندگی‌نامه تشکیل می‌دهد. در زمینه نقش ساختارهای اجتماعی، گیدنز بر این عقیده است که برنامه‌ریزی برای زندگی و انتخاب شیوه زندگی در عمق زندگی روزمره جریان دارد، عوامل اجتماعی یا از عناصر تشکیل‌دهنده آن زندگی نیستند، بلکه مرتبط با موقعیت‌های نهادینی هستند که به افراد کمک

4. Jürgen Habermas
5. Anthony Giddens

1. Koper
2. Douglas Kellner
3. Symbolic Interactionism School

منطق شبکه‌سازی نهادها و سازمان‌های مسلط است (کاستلز، ۱۴۰۲، ج ۲: ۱۱).

به عقیده ریچارد جنکینز هویت یک امر ایستا نیست، بلکه یک فرآیند پویا است. وی بر این عقیده است که هویت مجموعه‌ای از اطلاعات بنیادین نیست که وجود داشته باشد، بلکه باید به این امر توجه کرد که هویت چگونه عمل می‌کند یا به کار گرفته می‌شود به عقیده او هویت افراد برساخته می‌شود، این بدان معناست که درک ما از این مطلب که چه کسی هستیم و دیگران کیستند و از آن طرف، درک دیگران از خودشان و افراد دیگر چیست. از این‌رو، هویت اجتماعی نیز همانند معنا ذاتی نیست و محصول توافق و عدم توافق است و می‌توان درباره‌ی آن به چون و چرا پرداخت (جنکینز، ۱۳۹۹: ۶).

به عقیده اندیشمندان پست‌مدرن، متکثر شدن منابع و عناصر هویت‌سازی، امری بدیهی در عصر حاضر است و هویت به مثابه انگاره‌ای منسجم با پیش‌فرض‌های از پیش تعیین شده رد می‌شود. در واقع پراکندگی و تکه‌تکه شدن معنای هویت که به علت رواج فردگرایی افسارگسیخته و افول فراروایت‌ها در تعریف زندگی روزمره، اتفاق افتاده است (ربانی و رستگار، ۱۳۹۲: ۵). ژان فرانسو لیوتار^۲ معتقد است در وضعیت پست‌مدرن هویت‌های کلان، تجویزی، یکپارچه و واحد به تدریج رنگ می‌بازند و در بستر مناسبات کثرت‌گرایانه، تردید آمیز، نسبی و دائماً در حال تغییر و تحول، قاطعیت و وجه غالب خود را از دست می‌دهند و رو به افول و زوال می‌گذارند و جای خود را به هویت‌های خرد، بومی، محلی، منطقه‌ای، متنوع، متفاوت و هویت‌های طرد و سرکوب شده و به حاشیه رانده شده سابق می‌دهند، جای خود را به هویت‌هایی می‌دهند که تا پیش از این اساساً به چشم نمی‌آمدند و نه هویت، بلکه ضد هویت محسوب می‌شدند (لیوتار به نقل از نوزری، ۱۳۸۵: ۱۳۷).

به عقیده لیوتار در عصر پست‌مدرنیسم، هر خود معنای چندانی ندارد، ولی هیچگاه خود به تنهایی یک جزیره

می‌کند تا کنش‌های خود را سامان دهند. در نهایت هویت از نظر آنتونی گیدنز امری سیال و غیرقطعی است، بنابراین محتوای هویت شخصی که ویژگی‌های زندگینامه شخص از آن‌ها ساخته می‌شود، مانند دیگر عرصه‌های وجودی، از نظر اجتماعی و فرهنگی متغیر است (گیدنز، ۱۳۹۸: ۱۶).

به باور مانوئل کاستلز^۱، هویت در اطلاق به کنشگران اجتماعی، فرایند ساخت معنی بر اساس یک ویژگی مشترک فرهنگی یا مجموعه به هم پیوسته‌ای از ویژگی‌های فرهنگی است که بر دیگر سرچشمه‌های معنی اولویت دارد. کاستلز سه شکل و خاستگاه از هویت‌سازی را از یکدیگر تفکیک می‌کند. ابتدا «هویت مشروعیت‌بخش» که نهادهای مسلط جامعه آن را برای گسترش و توجیه سلطه خود بر کنشگران اجتماعی مطرح می‌کند، سپس هویت «مقاومت» که به دست کنشگرانی ایجاد می‌شود که جایگاه و شیوه زیستن‌شان را منطق سلطه بی‌ارزش یا بی‌حرمت می‌کند و از این رو بر اساس اصول متفاوت یا مخالف، اصول حاکم بر نهادهای جامعه سنگرهای مقاومت و بقا می‌سازند. در نهایت «هویت برنامه‌ای» هنگامی که کنشگران اجتماعی بر اساس هر مصالح فرهنگی در دسترس خود هویت تازه‌ای می‌سازند که جایگاه‌شان را در جامعه باز تعریف می‌کند (کاستلز، ۱۴۰۲، ج ۲: ۸-۶).

با ظهور جامعه شبکه‌ای، فرآیندهای ساخت هویت در آن دوره مورد بازبینی قرار می‌گیرد و به این ترتیب صورت‌های جدیدی از تغییرات اجتماعی را موجب می‌شود، به این دلیل که جامعه شبکه‌ای مبتنی است بر تمایز بنیادی میان پدیده‌های محلی و جهانی برای بیشتر افراد و گروه‌های اجتماعی و دلیل دیگر آن است که جدایی قدرت و تجربه در قالب متفاوت زمان و مکان رخ داده است. بنابراین برنامه‌ریزی بازتابی برای زندگی ناممکن می‌شود، مگر برای نخبگان ساکن در فضای بی‌زمان جریان‌های شبکه‌های جهانی و مکان‌های فرعی آنها و ایجاد صمیمیت بر اساس اعتماد، نیازمند بازتعریف هویتی کاملاً مستقل از

نیست. هر خود در چارچوب مناسباتی به سر می‌برد که در حال حاضر پیچیده‌تر و پرتحرک‌تر از همیشه است. هر شخص اعم از پیر و جوان، زن یا مرد، فقیر یا ثروتمند همواره در نقطه آغازین مدارهای ارتباطی خاص قرار دارد، هر چقدر هم که این نقاط ریز و کوچک باشند (لیونار، ۱۳۹۵: ۸۴).

آسیب‌های اجتماعی

آسیب اجتماعی به مشکلاتی اشاره دارد که در نتیجه فشارهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و روانی به افراد یا گروه‌های مختلف وارد می‌شود. این آسیب‌ها می‌توانند به صورت انحرافات اجتماعی، فقر، بیکاری، نابرابری‌های جنسیتی، جرم و سایر مشکلات اجتماعی نمایان شوند. برای درک این آسیب‌ها، تئوری‌های مختلفی وجود دارند که هرکدام رویکرد خاصی به تحلیل این مسائل دارند. نظریه‌های متفاوتی در مورد آسیب‌های اجتماعی وجود دارد، به عنوان مثال رابرت مرتون^۱ معتقد است زمانی که افراد از طریق روش‌های قانونی نمی‌توانند به اهداف اجتماعی دست یابند، دچار فشار می‌شوند و به همین دلیل ممکن است به رفتارهای انحرافی و آسیب‌زا روی بیاورند (مرتون، ۱۹۳۸: ۶۷۵). نظر مرتون این است که جامعه، فرد را به کج رفتاری مجبور می‌کند، به بیان خود او، کج رفتاری حاصل فشارهای ساختاری-اجتماعی خاصی است که افراد را به کج رفتاری وامی‌دارد (صدیق‌سروستانی، ۱۳۹۰: ۴۴). در رویکرد یادگیری اجتماعی باندورا^۲ این باور را توسعه می‌دهد که افراد از طریق مشاهده رفتارهای دیگران و یادگیری آن‌ها به الگوهای رفتاری خود می‌پردازند. اگر فرد در یک محیط اجتماعی قرار گیرد که رفتارهای انحرافی رایج است، احتمالاً این رفتارها را یاد می‌گیرد و دنبال می‌کند (باندورا، ۱۹۷۱: ۵۵). نظریه‌های ساختاری مانند دیدگاه تالکوت پارسونز^۳ این باور را توسعه می‌دهند که جامعه به طور کلی از اجزای مختلفی تشکیل شده است که

همه آن‌ها در کنار هم به ایجاد نظم اجتماعی کمک می‌کنند. وقتی که این اجزا دچار اختلال شوند، آسیب‌های اجتماعی بروز می‌کند (پارسونز، ۱۴۰۳). در رویکرد تضاد اجتماعی کارل مارکس^۴ و سایر نئومارکسیست‌ها بر این باورند که تضادهای اجتماعی ناشی از نابرابری‌های اقتصادی و طبقاتی است. بیکاری و آسیب‌های اجتماعی به‌عنوان نتایج این تضادهای اجتماعی و اقتصادی در نظر گرفته می‌شوند (مارکس، ۱۳۹۴: ۲۰۳).

در امتداد نظریه تضاد، نظریه فقر و نابرابری نیز وجود دارد. این دیدگاه معتقد است که فقر و نابرابری‌های اجتماعی عامل اصلی بسیاری از آسیب‌های اجتماعی است. افراد فقیر یا کسانی که از فرصت‌های برابر برای توسعه برخوردار نیستند، بیشتر در معرض خطر انحرافات اجتماعی و آسیب‌های مرتبط قرار دارند (گیدنز و دیگران، ۲۰۱۷). در نظریه برجسب‌زنی یا انگ، هوارد بکر^۵ معتقد است که هنگامی که یک فرد به‌طور مداوم به عنوان مجرم یا انحرافی شناسایی می‌شود، این برجسب به‌طور منفی بر رفتار او تأثیر می‌گذارد و باعث می‌شود که او خود را مطابق با این برجسب بشناسد و در نهایت به رفتارهای انحرافی ادامه دهد (رابینگتن و واینبرگ، ۱۳۹۳: ۱۳۹). بر طبق نظریه شبکه اجتماعی که مارک گرانووتر^۶ آن را توسعه داده است، فرد در قالب شبکه‌های اجتماعی مختلف (خانواده، دوستان، همکاران) قرار دارد و روابط این شبکه‌ها می‌توانند تأثیر زیادی بر رفتارهای فردی و اجتماعی او داشته باشند. آسیب‌های اجتماعی مانند اعتیاد یا بزهکاری می‌توانند از این شبکه‌ها نشأت بگیرند (گرانووتر، ۱۹۷۳: ۱۳۷۲). همچنین بر طبق نظریه آسیب‌پذیری اجتماعی، افراد یا گروه‌هایی که از منابع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ضعیف‌تری برخوردارند، بیشتر در معرض آسیب‌های اجتماعی قرار دارند (ویسنر^۷ و دیگران، ۲۰۰۴).

5. Howard Saul Becker
6. Mark Granovetter
7. Wisner

1. Robert Merton
2. Bandura
3. Talcott Parsons
4. Karl Marx

پژوهش حاضر از جهت هدف کاربردی و از نوع فراتحلیل است. در روش فراتحلیل، پژوهشگر با ثبت خصوصیات و داده‌های مجموعه‌ای از پژوهش‌ها در قالب مفاهیم کمی، آنها را آماده استفاده از روش‌های آماری کرده و یافته‌های جدید و انسجام‌یافته را به وسیله شیوه‌های قوی آماری استخراج کند (دلاور، ۱۳۸۴). روش فراتحلیل خود شامل چند مرحله اساسی می‌باشد که نیاز است پژوهشگر در پژوهش خود به آنها توجه کند:

— **مرحله اول. تعریف موضوع پژوهش:** موضوع پژوهش حاضر بررسی رابطه بین هویت به عنوان متغیر مستقل با آسیب‌های اجتماعی به عنوان متغیر وابسته است.

— **مرحله دوم. گردآوری نظام‌مند پژوهش‌های انجام شده در حیطه موضوع مورد نظر:** جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه مقالات علمی- پژوهشی انتشار یافته در ایران است که با موضوع ارتباط بین هویت و آسیب‌های اجتماعی در بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۴ در یکی از پایگاه‌های علمی پرتال علوم انسانی^۱، مجلات تخصصی نور^۲، بانک اطلاعات نشریات کشور^۳ و جهاد دانشگاهی^۴ نمایه شده‌اند. تعداد این مقالات تا قبل از مرحله غربالگری پژوهش‌ها شامل ۴۱ مقاله است.

مرحله سوم. غربالگری پژوهش‌ها، گزینش و انتخاب مقاله‌های مناسب: بعد از مرحله غربالگری، تعداد ۲۳ مقاله از ۴۱ مقاله که واجد شرایط و معیارهای انخابی چون مشخص بودن حجم نمونه، داشتن شرایط همبستگی و سطح معناداری انتخاب شده است، به طور کلی مقالات.

منتخب این پژوهش از معیار درون گنجی برای استفاده

در فراتحلیل برخوردار بوده‌اند.

— **مرحله چهارم. جمع‌آوری اطلاعات لازم از هر یک از پژوهش‌های انتخاب شده:** مجموعه اطلاعاتی که از ۲۳ مطالعه منتخب استخراج شده، شامل مواردی چون اطلاعات عمومی یعنی نام نویسندگان، جامعه آماری، سال انتشار، اطلاعات مربوط به متغیرهای پژوهش، شیوه نمونه‌گیری، حجم نمونه و مکان پژوهش است. در این مرحله از روش فراتحلیل علاوه بر جمع‌آوری اطلاعات، هر یک از پژوهش‌ها شناسه‌بندی شده و در مرحله بعدی اطلاعات مربوط به هر پژوهش به نرم افزار «CMA⁵» وارد می‌شود.

— **مرحله پنجم. محاسبه اندازه اثر:** در فراتحلیل، شیوه اصلی مبتنی بر ادغام و ترکیب نتایج می‌باشد که معمولاً پس از تبدیل آماره‌ها به شاخص (r) و محاسبه اندازه اثر مورد استفاده قرار می‌گیرد. ذکر این نکته مهم است که در پژوهش حاضر، آماره‌های پژوهشی به وسیله رویکرد هاتر و اشمیت تبدیل به شاخص r شده‌اند. همچنین برای تحلیل استنباطی یافته‌ها، ابتدا مفروضات فراتحلیل مورد بررسی قرار گرفته، بدین صورت که با استفاده از نمودار قیفی و شاخص رگرسیونی اگر، همبستگی رتبه ای بگ و مزومدار و N ایمن از خطا به تحلیل خطای انتشار (تورش) و با استفاده از آزمون Q به مطالعه یا ناهمگنی پژوهش‌های مذکور پرداخته شده است. در نهایت با عنایت به ناهمگونی بین پژوهش‌های مورد مطالعه، مدل اثرات تصادفی برای ترکیب نتایج و رسیدن به اندازه اثر استفاده شده است. در جدول شماره دو خلاصه‌ای از پژوهش‌هایی که در ارتباط با رابطه بین هویت و آسیب‌های اجتماعی آورده شده است.

1. Ensani
2. Noormags
3. Magiran
4. Sid
5. Comprehensive meta-analysis

جدول ۱. خلاصه اطلاعات جمع‌آوری شده

ضریب همبستگی	مکان پژوهش	روش نمونه‌گیری	حجم نمونه	جامعه آماری	سال	پژوهشگران
۰/۵۰۳	زنجان	طبقه‌بندی	۳۳۰	مردم مناطق حاشیه‌نشین	۱۴۰۴	مردانلو و همکاران
۰/۴۳۱	ساوجبلاغ	در دسترس	۱۳۰	دانش‌آموزان دختر پایه یازدهم	۱۴۰۳	بگان و همکاران
۰/۳۰۷	تبریز	هدفمند	۲۱۰	مراجعه‌کنندگان به مراکز روان‌پزشکی	۱۴۰۳	قلی‌زاده و منصوریه
۰/۴۸۱	شهرکرد	سه‌میه‌ای	۲۲۰	شهروندان شهرکرد	۱۴۰۲	صادقی‌ده چشمه
۰/۵۵۴	شیراز	خوشه‌ای چندمرحله‌ای	۳۰۰	دانشجویان دانشگاه شیراز	۱۴۰۲	بی‌نیاز و همکاران
۰/۳۸۵	اصفهان	تصادفی چندمرحله‌ای	۲۲۵	دانش‌آموزان دختر و پسر متوسطه اول	۱۴۰۱	ثابت و خیاطان
۰/۶۵۵	تهران	سرشماری	۱۸۰	زنان دارای اعتیاد تحت درمان	۱۴۰۰	روشنی و همکاران
۰/۳۲۴	تبریز	هدفمند	۴۰۰	هواداران تیم فوتبال تراکتورسازی	۱۴۰۰	سعادت
۰/۲۳۸	تهران	خوشه‌ای چندمرحله‌ای	۲۰۸	نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال	۱۳۹۷	نیک‌منش و همکاران
۰/۸۹۹	تهران	خوشه‌ای چندمرحله‌ای	۱۸۰	دختران زنان مطلقه و دختران زنان متأهل	۱۳۹۷	باقری و اشراقی
۰/۴۳۰	بوشهر	تصادفی ساده	۲۰۳	دانشجویان پسر دانشگاه آزاد اسلامی	۱۳۹۷	پیرمرادی و امینی
۰/۳۳۱	بوشهر	تصادفی ساده	۳۵۵	افراد مناطق حاشیه‌ای	۱۳۹۶	نادری
۰/۵۹۰	اهواز	خوشه‌ای چندمرحله‌ای	۱۷۸	دانشجویان دانشگاه شهید چمران	۱۳۹۶	داودی و همکاران
۰/۴۲۰	اهواز	خوشه‌ای چندمرحله‌ای	۳۰۰	دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران	۱۳۹۶	مرشد بهبهانی و حیاتی
۰/۳۶۱	اهواز	تصادفی چند مرحله‌ای	۳۰۰	دانشجویان پسر دانشگاه شهید چمران	۱۳۹۶	حمید و همکاران
۰/۴۰۲	اصفهان	تصادفی طبقه‌ای	۳۷۱	دانشجویان دانشگاه اصفهان	۱۳۹۵	خسروشاهی و حسین‌آبادی
۰/۲۶۳	تهران	تصادفی ساده	۲۰۰	مجرمین زندانی و غیرزندان	۱۳۹۵	شفیعی و پرنوره
۰/۴۷۰	تبریز	خوشه‌ای چندمرحله‌ای	۱۲۰	نوجوانان مشغول به تحصیل دختر و پسر	۱۳۹۴	وجودی و همکاران
۰/۱۹۳	مشهد	خوشه‌ای چندمرحله‌ای	۳۶۱	سربازان در حین خدمت	۱۳۹۴	حسینی و فریریزی
۰/۳۱۲	قزوین	تصادفی ساده	۲۰۰	زن و مرد متأهل	۱۳۹۴	موسوی و رحیمی‌نژاد
۰/۲۰۳	تهران	طبقه‌ای در دسترس	۳۳۰	دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی	۱۳۹۰	محمدی و همکاران
۰/۲۷۷	آذربایجان شرقی و غربی	سرشماری	۱۱۱	جوانان ۱۵ تا ۲۴ سال	۱۳۹۰	علمی و حیدری
۰/۱۲۲	تهران	طبقه‌ای و در دسترس	۴۵۸	دانشجویان دانشگاه‌های دولتی	۱۳۹۰	زاده‌محمدی و همکاران

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

در جدول ۲، علاوه بر محاسبه اندازه اثر تفکیکی مطالعات منتخب بر مبنای مقیاس یکسان، اثرات ترکیبی ثابت و تصادفی نیز ارائه شده است.

جدول ۲. خلاصه اطلاعات مربوط به فراتحلیل بر روی پژوهش‌های نمونه

P-Value	Z-Value	حد بالا	حد پایین	اندازه اثر	سال	پژوهشگران
۰/۰۰۰	۱۰/۰۰۶	۰/۵۷۹	۰/۴۱۸	۰/۵۰۳	۱۴۰۴	مردانلو و همکاران
۰/۰۰۰	۵/۱۹۷	۰/۵۶۲	۰/۲۸۰	۰/۴۳۱	۱۴۰۳	بگان و همکاران
۰/۰۰۰	۴/۵۶۴	۰/۴۲۵	۰/۱۷۹	۰/۳۰۷	۱۴۰۳	قلی‌زاده و منصوریه
۰/۰۰۰	۷/۷۲۳	۰/۵۷۷	۰/۳۷۲	۰/۴۸۱	۱۴۰۲	صادقی‌ده چشمه
۰/۰۰۰	۱۰/۷۵۶	۰/۶۲۸	۰/۴۷۰	۰/۵۵۴	۱۴۰۲	بی‌نیاز و همکاران
۰/۰۰۰	۶/۰۴۸	۰/۴۹۱	۰/۲۶۸	۰/۳۸۵	۱۴۰۱	ثابت و خیاطان
۰/۰۰۰	۱۰/۴۳۱	۰/۷۳۱	۰/۵۶۳	۰/۶۵۵	۱۴۰۰	روشنی و همکاران
۰/۰۰۰	۶/۶۹۷	۰/۴۰۹	۰/۲۳۳	۰/۳۲۴	۱۴۰۰	سعادت‌تی
۰/۰۰۱	۳/۴۷۴	۰/۳۶۲	۰/۱۰۵	۰/۲۳۸	۱۳۹۷	نیک‌منش و همکاران
۰/۰۰۰	۱۹/۵۱۷	۰/۹۲۴	۰/۸۶۷	۰/۸۹۹	۱۳۹۷	باقری و اشراقی
۰/۰۰۰	۶/۵۰۴	۰/۵۳۶	۰/۳۱۱	۰/۴۳۰	۱۳۹۷	پیرمرادی و امینی
۰/۰۰۰	۶/۴۵۳	۰/۴۲۱	۰/۲۳۵	۰/۳۳۱	۱۳۹۶	نادری
۰/۰۰۰	۸/۹۶۵	۰/۶۷۸	۰/۴۸۵	۰/۵۹۰	۱۳۹۶	داودی و همکاران
۰/۰۰۰	۷/۷۱۵	۰/۵۰۹	۰/۳۲۲	۰/۴۲۰	۱۳۹۶	مرشد بهبهانی و حیاتی
۰/۰۰۰	۶/۵۱۵	۰/۴۵۶	۰/۲۵۸	۰/۳۶۱	۱۳۹۶	حمید و همکاران
۰/۰۰۰	۸/۱۷۳	۰/۴۸۴	۰/۳۱۳	۰/۴۰۲	۱۳۹۵	خسروشاهی و حسین‌آبادی
۰/۰۰۰	۳/۷۸۰	۰/۳۸۸	۰/۱۲۹	۰/۲۶۳	۱۳۹۵	شفیعی و پرنوره
۰/۰۰۰	۳/۶۹۸	۰/۲۹۰	۰/۰۹۲	۰/۴۸۶	۱۳۹۴	وجودی و همکاران
۰/۰۰۰	۴/۵۳۰	۰/۴۳۲	۰/۱۸۱	۰/۱۹۳	۱۳۹۴	حسینی و فریبرز
۰/۰۰۰	۳/۷۲۳	۰/۳۰۴	۰/۰۹۷	۰/۳۱۲	۱۳۹۴	موسوی و رحیمی‌نژاد
۰/۰۰۰	۶/۶۵۱	۰/۵۹۶	۰/۳۵۸	۰/۲۰۳	۱۳۹۰	محمدی و همکاران
۰/۰۰۳	۲/۹۵۶	۰/۴۴۱	۰/۰۹۶	۰/۲۷۷	۱۳۹۰	علمی و حیدری
۰/۰۰۹	۲/۶۱۵	۰/۲۱۱	۰/۰۳۱	۰/۱۲۲	۱۳۹۰	زاده‌محمدی و همکاران
۰/۰۰۰	۳۱/۸۴۰	۰/۴۱۶	۰/۳۷۲	۰/۳۹۴		اندازه ترکیبی ثابت
۰/۰۰۰	۸/۵۷۷	۰/۵۰۲	۰/۳۳۳	۰/۴۲۱		اندازه ترکیبی تصادفی

اطمینان ۰/۹۹ درصد معنادار است. بیشترین مقدار اثر مربوط به پژوهش باقری و اشراقی با ۰/۸۹۹ و کم‌ترین

همانگونه که در جدول ۲ آمده است، در ۲۳ پژوهش مورد نظر، رابطه بین هویت و آسیب‌های اجتماعی با سطح

مقدار اثر مربوط به مطالعه زاده محمدی و دیگران با ۰/۱۲۲ است.

یافته‌های استنباطی

در این قسمت از پژوهش، مهم‌ترین پیش فرض‌های مربوط به فراتحلیل یعنی مطالعه همگنی پژوهش‌های انجام شده و بررسی خطای انتشار در میان مطالعات مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بررسی مفروضه همگنی مطالعات انجام شده بخش مهمی از فراتحلیل به بررسی آزمون همگنی پژوهش‌های مورد بررسی اختصاص دارد. به منظور آزمون همگنی مطالعات، از آزمون Q استفاده شده که نتایج حاصل از آن در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳. نتایج حاصل از آزمون Q

شاخص آماری	مقدار آزمون (Q)	درجه آزادی (df)	سطح معناداری	(I ²) I-Squared
نتایج	۳۴۷/۹۱۳	۲۲	۰/۰۰۰	۹۳/۶۷۷

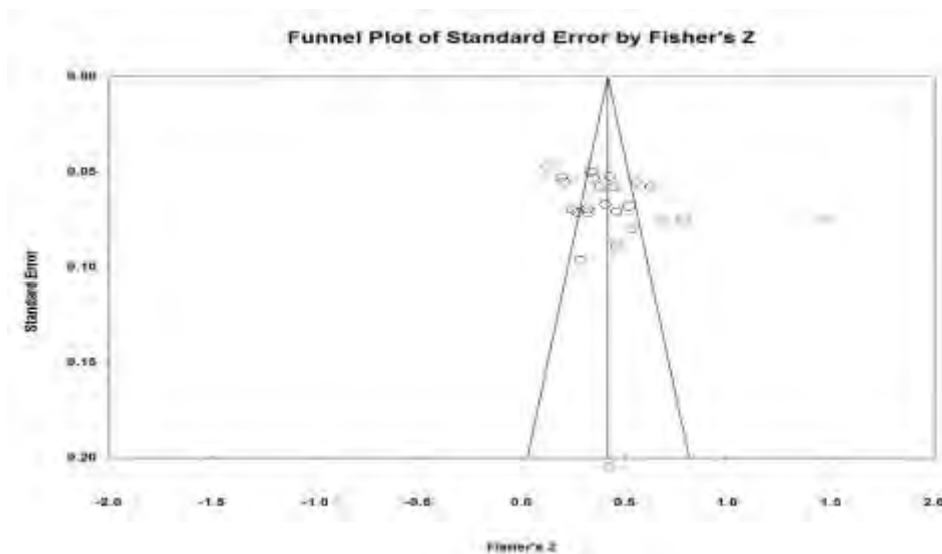
با توجه به یافته‌های جدول ۳ و نتایج مربوط به آزمون Q ($Q = 347.913, p < 0.000$) می‌توان گفت با سطح اطمینان ۰/۹۹ درصد فرض صفر مبتنی بر همگونی پژوهش‌های گذشته رد و فرض ناهمگونی بین این مطالعات تأیید می‌شود. به عبارت دیگر معنی‌داری شاخص Q حاکی از این است که وجود ناهمگنی در اندازه اثر مطالعات اولیه است. شاخص حاضر نسبت به بالا رفتن تعداد اندازه اثر حساس بوده و با بیشتر شدن اندازه اثر، توان این آزمون برای رد همگنی افزایش پیدا می‌کند. بر همین اساس مجذور I² یکی از شاخص‌هایی است که برای این منظور مورد استفاده محققین قرار می‌گیرد. دامنه ضریب مجذور I² بین ۰ تا ۱۰۰ در نوسان است و میزان ناهمگنی را به شکل درصد نمایش می‌دهد. به میزان که این ضریب به ۱۰۰ نزدیک‌تر باشد، حاکی از ناهمگنی بیشتر اندازه‌های اثر مطالعات اولیه است. یافته‌های حاصل از ضریب مجذور I² نشان می‌دهد که حدوداً ۹۴ درصد از تغییرات کل پژوهش‌ها به ناهمگنی این پژوهش‌ها ارتباط دارد؛ بر این مبنا تلفیق آنها با مدل آثار ثابت موجه نبوده و باید از مدل آثار تصادفی برای ترکیب نتایج سود جست، به عبارتی دیگر آزمون ضریب مجذور I² این بیان‌کننده این مسأله است که رابطه بین هویت و آسیب‌های اجتماعی، به طور شدیدی از حیث خصوصیات و مشخصات پژوهش‌ها متفاوت است.

بررسی مفروضه خطای (تورش) انتشار

یکی دیگر از بخش‌های مهم مربوط به فراتحلیل به بررسی خطای انتشار مربوط است. خطای انتشار، ناشی از انتشار پژوهش‌های چاپ شده و عدم انتشار پژوهش‌های چاپ نشده و انواع خطاهای مربوط به آن است. به عبارتی دیگر یکی از عواملی که ممکن است اعتبار نتایج فراتحلیل را به خطر بیندازد، عدم دسترسی محقق به تمامی پژوهش‌های انجام شده‌ای است که در بازه زمانی مشخصی که در باره موضوع مورد نظر مورد بررسی قرار گرفته‌اند. برای بررسی این مفروضه آزمون‌های مختلفی چون رگرسیونی آگر، همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار و N ایمن از خطا و نمودار کیفی مورد استفاده قرار گرفته است که نتایج حاصل از این آزمون‌ها در ادامه گزارش شده است.

نمودار کیفی

نمودار کیفی یکی از معمول‌ترین شیوه‌های بررسی خطای انتشار می‌باشد که شکل مربوط به این نمودار برای پژوهش حاضر در ادامه آمده است.

شکل ۱. نمودار کیفی مربوط به خطای انتشار پژوهش

و واریانس این اثرات را نشان می‌دهد. در این ضریب مقدار صفر نشان دهنده نبود رابطه میان اندازه اثر و دقت بوده و منحرف شدن از صفر، بودن رابطه را نشان می‌دهد. چنانچه عدم تقارن به دلیل سوگیری نشر باشد، انتظار می‌رود که در ارتباط با تأثیر بیشتر، خطای استاندارد نیز بزرگتر شود. جدول ۴ یافته‌های مربوط به همبستگی بگ و مزومدار را نشان می‌دهد.

با توجه به شکل ۱ می‌توان گفت نتایج نمودار کیفی نشان می‌دهد که تا حدودی تقارن نسبی بین پژوهش‌های انجام شده برقرار است، اما برای رسیدن به قضاوت درست‌تر باید از آزمون‌های آماری متفاوتی استفاده کرد. در این روش فرض H_0 حاکی از متقارن بودن نمودار و عدم سوگیری انتشار داشته و فرض H_1 عدم تقارن نمودار و سوگیری نشر است.

نتایج همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار

این آزمون همبستگی رتبه‌ای (تاو کندال) میان اثر استاندارد

جدول ۴. نتایج حاصل از بررسی روش همبستگی بگ و مزومدار

شاخص آماری	مقدار ضریب کندال (tau)	سطح معناداری (P-Value)	
		یک دامنه	دو دامنه
نتایج	۰/۲۸۸	۰/۰۲۶	۰/۰۵۳

نتایج روش رگرسیون خطی اگر

چنانچه عدم سوگیری انتشار در پژوهش وجود داشته باشد، این انتظار به وجود می‌آید که در پژوهش‌های کوچک، میزان اثر استاندارد کوچک و در تحقیقات بزرگ، اثر استاندارد بزرگ ارائه شود. در این حالت خط رگرسیونی ایجاد می‌شود که برشی از خط رگرسیون اصلی است. چنانچه خط رگرسیونی با سطح مورد انتظار متفاوت باشد، دلیل آن می‌تواند سوگیری نشر باشد. یافته‌های حاصل از

بر اساس یافته‌های جدول ۴، مقدار ضریب کندال برابر با ۰/۲۸۸ است که با توجه به مقدار معناداری یک دامنه که ۰/۰۲۶ بوده و دو دامنه که ۰/۰۵۳ است، می‌توان ادعا نمود که بین اندازه اثر رابطه ضعیفی وجود داشته و به دلیل اینکه این رابطه معنادار نیست، فرض صفر مبتنی بر متقارن بودن نمودار کیفی و عدم سوگیری نشر پذیرفته می‌شود.

بررسی سوگیری نشر در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵. نتایج بررسی روش رگرسیون آگر

سطح معناداری	t-Value	خطای استاندارد (SE)	برش (B)	شاخص آماری
	۲/۰۱۶	۴/۳۲۴	۸/۷۲۲	نتایج
۰/۰۵۶	۰/۰۲۸			

N ایمن از خطا

بر اساس N ایمن از خطا روزنتال، تعداد پژوهش‌های گمشده، یعنی تعداد پژوهش‌هایی که مؤید فرضیه صفر هستند باید به تحلیل اضافه شده و از لحاظ آماری یک اثر کلی غیر معنادار به دست داده و نتیجه را تغییر دهد، پیشنهاد می‌کند. نتایج حاصل از آزمون N ایمن از خطا در جدول ۶ شرح داده شده است.

با توجه به نتایج رگرسیون خطی آگر در جدول ۵، نقطه برش برابر با ۸/۷۲۲ فاصله اطمینان ۰/۹۵ درصد برابر با ۲/۰۱۶ است. با توجه به اینکه که مقدار P یک دامنه ۰/۰۲۸ و دو دامنه برابر با ۰/۰۵۶ است، بنابراین می‌توان گفت فرض H_0 مبتنی بر متقارن بودن نمودار کیفی و عدم سوگیری انتشار تأیید می‌شود.

جدول ۶. نتایج بررسی روش N ایمن از خطا

ردیف	شاخص	مقدار
۱	مقدار Z برای مطالعات مشاهده شده	۳۲/۶۷۲
۲	مقدار P برای مطالعات مشاهده شده	۰/۰۰۰
۳	آلفا	۰/۰۵۰
۴	باقیمانده	۲
۵	Z برای آلفا	۱/۹۵۹
۶	تعداد مطالعات مشاهده شده	۲۳
۷	تعداد مطالعات گمشده‌ای که مقدار P را به آلفا می‌رسانند.	۶۳۶

دست آمده این پژوهش دارد. ۶۳۶ مورد مطالعه فاصله از خطا میزان مناسب و قابل توجهی است. پس از بررسی پیشفرض‌های فراتحلیل و با عنایت به داده به می‌توان نتیجه گرفت که می‌توان از مدل اثر تصادفی برای ترکیب نتایج به منظور ارائه اندازه اثر استفاده کرد. بر همین مبنا در جدول شماره ۷ یافته‌های مربوط به اندازه اثر مطالعات انجام شده در مدل تصادفی آمده است.

بر اساس داده‌های جدول ۶، می‌توان اذعان نمود که باید تعداد ۶۳۶ پژوهش دیگر انجام و بررسی شود تا میزان P دو طرفه ترکیب و از مقدار ۰/۰۵۰ بیشتر نشود. به عبارت دیگر باید ۶۳۶ مطالعه دیگر صورت گیرد تا در نتایج نهایی و تحلیل‌ها خطایی به وجود آید و این نتیجه حکایت از میزان دقت بالا و صحت و سقم اطلاعات و یافته‌های به

جدول ۷. اندازه اثر مطالعات رابطه بین هویت و آسیب‌های اجتماعی

P-Value	Z-Value	حد بالا	حد پائین	اندازه اثر (r)	تعداد مطالعات
۰/۰۰۰	۸/۵۷۷	۰/۵۰۲	۰/۳۳۳	۰/۴۲۱	۲۳

رابطه بین هویت و آسیب‌های اجتماعی

اهمیت است که برآورد نقطه‌ی به دست آمده یعنی ۰/۴۲۱ بر مبنای نظام تفسیری کوهن در جدول ۸، اثر زیادی را نشان می‌دهد. پس در نهایت می‌توان ادعا کرد که هویت بر آسیب‌های اجتماعی تأثیر دارد.

بر اساس نتایج جدول ۷، می‌توان گفت میانگین اندازه اثر میزان تأثیر هویت بر آسیب‌های اجتماعی در نمونه مورد پژوهش برابر با ۰/۴۲۱ است. به دلیل اینکه اندازه اثر محاسبه شده در محدوده اطمینان است، ذکر این نکته حائز

جدول ۸. نظام تفسیری کوهن؛ اندازه اثر ناشی از فراتحلیل

اندازه اثر	R	d
کم	۰/۱	۰/۲
متوسط	۰/۳	۰/۵
زیاد	۰/۵	۰/۸

نتیجه‌گیری

انتشار تأیید شد. برای بررسی صحت و سقم این موضوع، به محاسبه ضریب N ایمن از خطا پرداختیم و نتایج حاصل از آن حکایت از این موضوع داشت که ۶۳۶ مطالعه دیگر باید صورت گیرد تا در محاسبات نتایج نهایی خطایی صورت گیرد و این امر نشان دهنده صحت و دقت یافته‌ها و اطلاعات به دست آمده از این پژوهش است.

مطالعه آسیب‌های اجتماعی و متغیرهای اثرگذار بر آن، یکی از مهم‌ترین موضوعات حوزه علوم انسانی و جامعه‌شناسی است. امروزه عوامل بسیاری می‌توانند بر آسیب‌های اجتماعی در جامعه تأثیر بگذارند، اما شاید در این میان هویت یکی از متغیرهای مهم و تعیین‌کننده باشد. در این مقاله به دنبال بررسی رابطه هویت و آسیب‌های اجتماعی بودیم. در این حوزه مطالعاتی انجام شده و هر کدام از پژوهشگران به نتایج متفاوتی دست یافته‌اند. اما در این پژوهش به دنبال ترکیب نتایج مطالعات به روش فراتحلیل بودیم تا بتوانیم به نتایج منسجم‌تری در رابطه با دو متغیر هویت و آسیب‌های اجتماعی برسیم. بررسی تأثیر هویت بر آسیب‌های اجتماعی بحثی مهم است چرا که هویت می‌تواند در بروز یا پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی اثرگذار باشد.

در گام دوم به بررسی بعد تحلیلی یافته‌ها پرداختیم. نتایج نشان می‌دهد که اندازه اثر هویت بر آسیب‌های اجتماعی برابر با ۰/۴۲۱ است و به دلیل اینکه این اندازه اثر در محدوده اطمینان قرار دارد، بر این اساس می‌توان گفت تأثیر هویت بر آسیب‌های اجتماعی در حد بالایی قرار دارد. به عبارت دیگر می‌توان ادعا نمود که متغیر هویت عامل مهمی بر آسیب‌های اجتماعی در میان افراد جامعه است. ذکر این نکته حائز اهمیت می‌باشد که در ۲۳ مطالعه انجام شده، اندازه اثر ۹ مطالعه مورد بررسی از اندازه اثر کل بیشتر بوده و ۱۴ پژوهش نیز از اندازه اثر کل، کم تر بوده است. بیشترین اندازه اثر با مقدار ۰/۸۹۹ مربوط به پژوهش باقری و اشراقی است که در سال ۱۳۹۷ انجام شده است.

در گام اول، ۲۳ مطالعه مورد بررسی قرار گرفته و با استفاده از آزمون Q در سطح اطمینان ۰/۹۹ درصد، فرضیه صفر مبنی بر همگن بودن مطالعات صورت گرفته رد شده و فرض ناهمگونی اندازه اثر مطالعات مورد تأیید قرار گرفت. همچنین ارتباط بین دو متغیر هویت و آسیب‌های اجتماعی، از جهت خصوصیات و مختصات پژوهش‌ها، متفاوت و متغیر بوده است. نتایج بررسی خطای انتشار مطالعات انجام شده نیز حاکی از این قضیه بود که فرض صفر مبتنی بر متقارن بودن نمودار کیفی و عدم سوگیری

هویت یکی از عوامل مهم و تعیین‌کننده در شکل‌گیری رفتارها، نگرش‌ها و ارتباطات اجتماعی افراد است. این مفهوم به‌ویژه در جوامع پیچیده و در حال تحول، چون جامعه ایران، تأثیرات زیادی بر عملکرد افراد و گروه‌ها دارد و می‌تواند نقش قابل توجهی در شکل‌گیری آسیب‌های

بحران‌های هویتی نشود، از دیگر اقداماتی است که می‌تواند به کاهش آسیب‌های اجتماعی کمک کند. هویت، به‌ویژه در جوامع پیچیده و چندفرهنگی، نقش مهمی در شکل‌گیری آسیب‌های اجتماعی ایفا می‌کند. بحران‌های هویتی ناشی از فشارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی می‌تواند به شدت بر رفتارها و روان افراد تأثیر بگذارد و آن‌ها را در معرض آسیب‌های اجتماعی قرار دهد. در این میان، ایجاد سیاست‌های اجتماعی مبتنی بر احترام به هویت‌های مختلف و فراهم آوردن فرصت‌های برابر برای همه افراد، می‌تواند از افزایش آسیب‌های اجتماعی جلوگیری کرده و سلامت روانی و اجتماعی جامعه را تقویت کند.

منابع

۱. بگان، هاجر؛ نژادمحمد نامقی، عاطفه و هواسی سومار، فاطمه (۱۴۰۳). پیش‌بینی افکار خودکشی بر اساس نگرش معنوی و سبک‌های هویت و نگرش به زندگی در دانش‌آموزان متوسط دوم، *فصلنامه روان‌شناسی تجربی و شناختی*، ۱(۳)، ۱۱۸-۱۰۱.

<https://civilica.com/doc/1971918/>

۲. بی‌نیاز، علیرضا؛ افلاک‌سیر، عبدالعزیز و گودرزی، محمدرضا (۱۴۰۲). پیش‌بینی افکار خودکشی بر اساس سبک‌های هویت و پذیرش خود در دانشجویان، *مطالعات روان‌شناسی بالینی*، ۱۳(۵۱)، ۱۷۴-۱۴۹.

<https://jcps.atu.ac.ir>

۳. باقری، نسرين و اشراقی، زهرا (۱۳۹۷). هم‌سنجی سبک‌های هویت و نگرش به پیوند زناشویی و طلاق در دختران زنان مطلقه و زنان متأهل، *فصلنامه آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده*، ۴(۲)، ۷۴-۴۳.

<https://fpcej.ir/article-1-128-fa.html>

۴. پیرمادی، ساناز و امینی، ناصر (۱۳۹۷). پیش‌بینی اعتیادپذیری دانشجویان براساس سبک‌های هویت و راهبردهای تنظیم شناختی هیجان، *فصلنامه روان‌شناسی و علوم رفتاری ایران*، ۱۳(۳)، ۹۳-۸۳.

<https://sid.ir/paper/358709/fa>

اجتماعی ایفا کند. آسیب‌های اجتماعی همچون اعتیاد، خشونت، بی‌خانمانی، بزهکاری و افسردگی، به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم تحت تأثیر مسائل هویتی قرار دارند. هویت فردی و اجتماعی، به عنوان منبعی از احساس تعلق، ارزش‌ها و نگرش‌های فرد نسبت به جامعه، می‌تواند هم در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی مؤثر باشد و هم خود یکی از عوامل آسیب‌زا در صورت عدم توازن و تناسب با هنجارهای اجتماعی. ویت فردی به معنای درک فرد از خود و جایگاهش در جهان است. این مفهوم شامل شناخت فرد از ویژگی‌های شخصی، احساسات، اهداف و آرزوهایش است. از سوی دیگر، هویت اجتماعی به معنای تعلق فرد به گروه‌ها و جوامع مختلف، مانند خانواده، قومیت، دین و ملت است که به فرد احساس امنیت و تعلق می‌دهد. وقتی فردی احساس کند که هویت اجتماعی‌اش نادیده گرفته یا تهدید شده است، ممکن است به بحران‌های هویتی دچار شود. بحران هویتی در این موقعیت‌ها، می‌تواند زمینه‌ساز رفتارهای مخرب یا انحرافی در افراد شود و این رفتارها به نوبه خود به آسیب‌های اجتماعی منتهی خواهند شد.

هویت اجتماعی به‌ویژه در جوامع چندفرهنگی و در حال تغییر مانند ایران، تأثیر زیادی بر سلامت اجتماعی و فردی افراد دارد. افرادی که دچار بحران هویتی می‌شوند، به دلیل احساس نارضایتی از وضعیت اجتماعی خود، ممکن است در جست‌وجوی هویت جدید به گروه‌ها یا فعالیت‌های آسیب‌زا مانند بزهکاری یا اعتیاد روی بیاورند. برای کاهش آسیب‌های اجتماعی ناشی از بحران هویتی، نیاز است که سیاست‌گذاران و نهادهای اجتماعی اقداماتی در راستای تقویت هویت‌های مثبت اجتماعی و فردی انجام دهند. ایجاد فرصت‌های برابر برای همه گروه‌های اجتماعی و کاهش نابرابری‌های اجتماعی می‌تواند به کاهش بحران‌های هویتی کمک کند. همچنین، تقویت ارتباطات اجتماعی، حمایت‌های روانی و مشاوره برای افرادی که دچار بحران هویتی هستند، می‌تواند از بروز آسیب‌های اجتماعی جلوگیری کند. آموزش و آگاهی‌بخشی به افراد و گروه‌های مختلف درباره اهمیت حفظ هویت فرهنگی و اجتماعی به گونه‌ای که موجب انزوای اجتماعی یا

۱۳. ریتزر، جورج (۱۳۹۴). *نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر*، (مترجم: محسن ثلاثی)، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی. چاپ یازدهم.

<https://www.iranketab.ir/book/18933contemporary-sociological-theory>

۱۴. ربانی، علی و رستگار، یاسر (۱۳۹۲). *تحلیلی بر وضعیت هویت ملی و ابعاد ششگانه آن در بین شهروندان شهر اصفهان، فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۴(۲)، ۱-۲۰.

https://jas.ui.ac.ir/article_18300.html

۱۵. رابینگتن، ارل و واینبرگ، مارتین (۱۳۹۳). *رویکردهای نظری هفتگانه در بررسی مسائل اجتماعی*، (مترجم: رحمت‌الله صدیق سروستانی)، تهران: نشر دانشگاه تهران. چاپ نهم.

<https://www.iranketab.ir/book/65340-the-study-of-social-problems>

۱۶. زاده‌محمدی، علی؛ احمدآبادی، زهره و ملکی، قیصر (۱۳۹۰). *رابطه عوامل شخصیت با گرایش به خشونت: نقش میانجی‌گر پایگاه‌های هویت، فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۵(۷۱)، ۴۰-۲۴.

https://apsy.sbu.ac.ir/article_95370.html

۱۷. سعادت، موسی (۱۴۰۰). *مطالعه جامعه‌شناختی رابطه بین هویت قومی و پرخاشگری با تأکید بر نظریه به‌رسمیت‌شناسی آکسل هونت، جامعه‌شناسی کاربردی*، ۳۲(۴)، ۴۴-۲۵.

https://jas.ui.ac.ir/article_25770.html

۱۸. شفیعی، جمال و پرنوره، علی (۱۳۹۵). *تأثیر هویت دینی، ملی در پیشگیری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی، فصلنامه امنیت ملی*، ۶(۲۰)، ۵۷-۳۵.

https://ns.sndu.ac.ir/article_623.html

۱۹. صادقی‌ده‌چشمه، ستار (۱۴۰۲). *بررسی تأثیر فضای مجازی بر هویت جوانان و ارزش‌های مرتبط با خانواده با تأکید بر طلاق در شهرکرد، فصلنامه علمی آسیب‌های اجتماعی کودکان و نوجوانان*، ۱۱(۴۴)، ۵۳-۷۶.

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/2267700/>

۵. ثابت، سمیرا و خیاطان، فلور (۱۴۰۱). *پیش‌بینی قلدری سنتی و سایبری بر اساس سبک‌های هویت و بلوغ عاطفی در نوجوانان شهر اصفهان، روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۱۱(۴)، ۳۰-۴۲.

https://jsp.uma.ac.ir/article_2047.html

۶. جنکینز، ریچارد (۱۳۹۹). *هویت اجتماعی*، (مترجم: نازنین میرزاییگی)، تهران: نشر آگاه. چاپ دوم.

<https://www.iranketab.ir/book/43629-social-identity>

۷. حمید، نجمه؛ حاجی‌آبادیان، سلمان و مرعشی، سیدعلی (۱۳۹۶). *رابطه علی هویت سردرگم، خودکارآمدی و هوش اخلاقی با آمادگی به اعتیاد از طریق میانجی‌گری هیجان‌خواهی در دانشجویان پسر، روان‌شناسی اجتماعی*، ۱۲(۴۵)، ۷۰-۵۵.

https://journals.iau.ir/article_538667.html

۸. حسینی، زهرا سادات و فریبرز، الهام (۱۳۹۴). *رابطه بین ابعاد هویت با افکار خودکشی در سربازان ارتش، فصلنامه ابن‌سینا*، ۱۷(۴)، ۲۵-۱۹.

https://ebnesina.ajaums.ac.ir/browse.php?a_id=368&sid=1&slc_lang=fa

۹. خسروشاهی، قدرت‌الله و جوادی حسین‌آبادی (۱۳۹۵). *تحلیل رابطه‌ی مؤلفه‌های هویت دینی و پیشگیری از جرم؛ مطالعه موردی دانشگاه اصفهان، پژوهش حقوق کیفری*، ۵(۱۷)، ۱۲۵-۹۱.

<https://www.sid.ir/paper/266581/fa>

۱۰. داودی، فریبا؛ مهربانی‌زاده هنرمند، مهناز و هاشمی، سید اسماعیل (۱۳۹۶). *رابطه علی سبک‌های والدگری و سبک دلبستگی ناایمن با آمادگی به اعتیاد، از طریق میانجی‌گری ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های هویت در دانشجویان، اعتیادپژوهی سوء مصرف مواد*، ۱۱(۴۲)، ۱۴۰-۱۲۵.

<https://etiadpajohi.ir/article-1-1158-fa.html>

۱۱. دلاور، علی (۱۳۸۴). *روش تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی*، تهران: انتشارات ویرایش.

<https://ravanamooz.ir/product>

۱۲. روشنی، رامین (۱۴۰۰). *رابطه سبک‌های هویت و تنظیم هیجانی با نگرش به خشونت علیه زنان در زنان معتاد تحت درمان مراکز اقامتی میان مدت، فصلنامه مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی*، ۴(۲۲)، ۱۷۵-۱۵۹.

<https://civilica.com/doc/1526334/>

۲۸. مرشد بهبهانی، مهدی و حیاتی، داود (۱۳۹۶). رابطه علی هویت سردرگم و خودکارآمدی با آمادگی به اعتیاد: نقش میانجی هیجان خواهی، / اعتیادپژوهی سوء مصرف مواد، ۱۱(۴۴)، ۲۷۲-۲۵۷.
- https://etiadjohi.ir/browse.php?a_id=1530&sid=1&slc_lang=fa
۲۹. مارکس، کارل (۱۳۹۴). سرمایه؛ نقد اقتصاد سیاسی، (مترجم: حسن مرتضوی)، جلد اول، تهران: نشر لاهیتا. چاپ اول.
- <https://www.iranketab.ir/book/1287-das-kapital>
۳۰. موسوی، سیده فاطمه؛ رحیمی نژاد، عباس (۱۳۹۴). مقایسه منزلت‌های هویت بین فردی زنان و مردان متأهل با توجه به وضعیت طلاق عاطفی، پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی، ۶(۱)، ۲۳-۱۱.
- https://japr.ut.ac.ir/article_54571.html
۳۱. محمدی، سمیه؛ ایزدپناه، شهرزاد؛ فاضلی مهرآبادی، علیرضا؛ پناغی، لیلی و قدیری، فاطمه (۱۳۹۰). تأثیر سبک‌های هویتی بر افکار خودکشی در دانشجویان، مجله علوم رفتاری، ۱۵(۱)، ۶۷-۶۱.
- <https://sid.ir/paper/129682/fa>
۳۲. نیازی، محسن؛ اسلامی بناب، سیدرضا؛ سخایی، ایوب (۱۳۹۷). فراتحلیل مطالعات رابطه بین سبک زندگی و هویت اجتماعی، فصلنامه علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی، ۱۵(۱)، ۱۶۷-۲۳۷.
- <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20081383.1397.1.5.2.8.3>
۳۳. نیک‌منش، احسان؛ دهقانی، محسن؛ حبیبی عسگرآباد، مجتبی؛ فلاح تفتی، صادق و صلواتی، سارا (۱۳۹۷). کارکرد خانواده و گرایش به مصرف مواد در نوجوانان: نقش واسطه‌ای انسجام و آشفتگی هویت، خانواده‌پژوهی، ۱۴(۵۶)، ۵۷۷-۵۶۳.
- https://jfr.sbu.ac.ir/article_97702.html
۳۴. نادری، قباد (۱۳۹۶). بررسی ارتباط بین هویت اجتماعی، هویت دینی و بازگشت به اعتیاد در مناطق حاشیه‌نشین شهر کرمانشاه، پژوهش‌های اعتقادی-کلامی، ۷(۱)، ۲۸۰-۲۵۳.
- <http://kalam.saminattech.ir/Article/18563/FullText>
۲۰. صدیق‌سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۹۰). آسیب‌شناسی اجتماعی؛ جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی، تهران: نشر سمت. چاپ هفتم.
- <https://samt.ac.ir/fa/book/1551>
۲۱. علمی، محمود و حیدری، رضا (۱۳۹۰). رابطه پایگاه هویت و جرم در بین جوانان آذربایجان، مطالعات امنیت اجتماعی، ۱(۲۶)، ۹۷-۸۳.
- <https://www.sid.ir/paper/203355/fa>
۲۲. قلی‌زاده، شیرین و منصوریه، نسترن (۱۴۰۳). بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی، سبک‌های هویتی با گرایش به افکار خودکشی در افراد دارای نشانه‌های اختلال شخصیت مرزی: یک مطالعه توصیفی، مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، ۲۳(۱۱)، ۹۷۲-۹۶۰.
- <https://www.sid.ir/paper/1553461/fa>
۲۳. کاستلز، مانوئل (۱۴۰۲). عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه، فرهنگ (قدرت هویت)، (مترجم: احد علیقلیان)، جلد اول، تهران: نشر نو. چاپ اول.
- <https://ketab.ir/Book/5697A2A7-9AF8-4DE6-9D55-13B5A061F6C8>
۲۴. کرایب، یان (۱۳۹۸). نظریه‌های اجتماعی مدرن؛ از پارسونز تا هابرماس، (مترجم: عباس مخبر)، تهران: نشر آگه. چاپ سیزدهم.
- <https://www.iranketab.ir/book/47014-modern-social-theory>
۲۵. گیدنز، آنتونی (۱۳۹۸). تجدد و تشخص، (مترجم: ناصر موفقیان)، تهران: نشر نی. چاپ یازدهم.
- <https://www.iranketab.ir/book/36186-modernity-and-self-identity>
۲۶. فرانسو-لیوتار، ژان (۱۳۹۵). وضعیت پست مدرن: گزارشی درباره دانش، (مترجم: حسینعلی نوذری)، تهران: نشر گام نو. چاپ ششم.
- <https://eliteraturebook.com/books/17524>
۲۷. مردانلو، ابراهیم؛ غلامی، محمدرضا و نوری، هادی (۱۴۰۴). تبیین ارتباط بین فرهنگ حاشیه‌نشینی و احساس تعلق به هویت ملی؛ مطالعه موردی حاشیه‌نشینان شهر زنجان، جامعه‌شناسی فرهنگ و هنر، ۷(۱)، ۸۵-۷۲.
- <https://www.ensani.ir/fa/article/60972>

Royalties for the print versions of the book are donated to three disaster reduction networks in the South: La Red (Latin America), Duryog Nivaran (South Asia) and Peri-Peri (Southern Africa) .

<https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203974575>

۳۵. نوذری، حسینعلی (۱۳۹۱). نگاهی تحلیلی بر روند تحول مفهوم هویت در قالب‌های سه‌گانه هویت سنتی، مدرن و پُست‌مدرن، فصلنامه مطالعات ملی، ۷(۲)، ۱۲۷-۱۴۸.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.1735059.1385.7.26.6.7>

۳۶. وجودی، بابک؛ هاشمی، تورج؛ عبدالپور، قاسم و ماشینچی عباسی، نعیمه (۱۳۹۴). پیش‌بینی ایده‌پردازی خودکشی بر اساس راهبردهای مقابله‌ای و سبک‌های هویت، روان‌شناسی معاصر، ۱۰(۱)، ۵۶-۴۷.

https://bjcp.ir/browse.php?a_id=763&sid=1&slc_la ng=fa

37. Brown, R. (2000). Social Identity Theory: Past Achievements, Current Problems and Future Challenges, *European Journal of Social Psychology*, 30(6), 745-778 .

[https://doi.org/10.1002/1099-0992 \(200011/12\)30:63.0.CO;2](https://doi.org/10.1002/1099-0992 (200011/12)30:63.0.CO;2)

38. Bandura, A. (1971). *Social learning theory*, New York: General Learning Press .

https://books.google.com/books/about/Social_Learning_Theory.

39. Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*, New York Norton & Company .

<https://www.amazon.com/Identity-Crisis-Erik-H-ERIKSON/dp/B0010070RG>

40. Granovetter, M. S. (1973). The Strength of Weak Ties, *American Journal of Sociology*, 78(6), 1360-1380

<https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=1426720>

41. Giddens, A. , Duneier, M., Appelbaum, R. P., & Carr, D. (2017). *Introduction to Sociology*, London: Sage.

<https://www.amazon.com/Introduction-Sociology-Anthony-Giddens/dp/0393977706>

42. Jessor, R. (1991). Risk Behavior and Development: A Structural-Behavioral Approach to Adolescent Health, *Journal of Research on Adolescence*, 1(1), 9-41.

https://doi.org/10.1007/978-3-031-17299-1_31

43. Merton, R. K. (1938). Social Structure and Anomie, *American Sociological Review*, 3(5), 672-682 .

<https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2214771>

44. Wisner, B. , Blaikie, P. , Cannon, T. , & Davis, I. (2004). *At Risk: Natural Hazards, People's Vulnerability, and Disasters*,